

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE AND EDUCATION: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

**PROCEEDINGS OF VII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 1-3, 2021**

**KYOTO
2021**

SCIENCE AND EDUCATION: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of VII International Scientific and Practical Conference

Kyoto, Japan

1-3 April 2021

Kyoto, Japan

2021

UDC 001.1

The 7th International scientific and practical conference “Science and education: problems, prospects and innovations” (April 1-3, 2021) CPN Publishing Group, Kyoto, Japan. 2021. 1135 p.

ISBN 978-4-9783419-5-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and education: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-and-education-problems-prospects-and-innovations-1-3-aprelya-2021-goda-kioto-yaponiya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: kyoto@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 CPN Publishing Group ®

©2021 Authors of the articles

45.	Бобровник С. В., Шелих А. А. МОРАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОСВІДОМОСТІ.	292
46.	Бойван О. С. РОЛЬ ЕПІТЕТА ЯК ВАЖЛИВОЇ КОНСТРУКТИВНО-СТИЛІСТИЧНОЇ ОДИНИЦІ ТВОРЕННЯ ЧОЛОВІЧОГО ПОРТРЕТА В СУЧАСНІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.	297
47.	Бойко С. О. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.	307
48.	Бондаренко О. В., Суслова Л. Г. ПРО ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ СУЧАСНИХ ШКОЛЯРІВ.	313
49.	Бондарук Т. Г., Дубас Ю. А. АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	323
50.	Булиніна О. Д., Булінін В. О. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.	327
51.	Важенина О. Є., Васько Н. І., Шелякіна Т. А. ВИРОЩУВАННЯ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ З НИЗЬКИМ ВМІСТОМ БІЛКА В ЗЕРНІ.	338
52.	Вакуленко К. Р. ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.	343
53.	Варич О. Г., Коваль О. О. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ СУЧАСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.	348
54.	Вільчинська Д. В., Дудчак Т. В. СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ.	353
55.	Вірста Л. В., Лук'янова В. В. ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗБАЛАНСОВАНИЙ РОЗВИТОК ЛІСІВ ПРИКАРПАТТЯ.	360
56.	Воробйова Л. С. НОВИЙ ГУМАНІЗМ ЯК МОЖЛИВІСТЬ І ОСОБЛИВІСТЬ СУЧАСНОГО СВІТУ.	376
57.	Гарькуша Т. В., Молгачова Л. А. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЛІЦЕЮ.	380
58.	Гасымов Г. Г. ОБ ОДНОМ СИСТЕМНОМ ПОДХОДЕ РАСЧЕТА И АВТОМАТИЗАЦИИ ПРОЦЕССОВ ТЕПЛОВЛАГООБМЕНА В ЗАМКНУТЫХ АППАРАТАХ.	387
59.	Гончарова І. Е. РОЗВИТОК МУЗИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ФОРТЕПІАНО КРІЗЬ ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОБОТИ НАД ПОЛІФОНІЄЮ Й. С. БАХА З УЧНЯМИ ДІТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКІЛ.	396

УДК: 373.2.091.3:005.591.6

**УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В
ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Булиніна Оксана Дмитрівна

магістр, асистент

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

Булинін Владислав Олександрович

аспірант

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

Анотація: У роботі проаналізовано теоретичні основи та стан управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти, досліджено управлінські процеси, визначено переваги й недоліки управління педагогічними інноваціями, розроблено комплексно-цільову програму «Управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти», обґрунтовані умови та створені рекомендації щодо її впровадження. Матеріали дослідження та висновки, отримані у ході дослідження, можуть бути використані керівниками інших закладів дошкільної освіти в управлінській практиці, у навчальній, методичній та науково-пошуковій діяльності викладачів і студентів, а також в системі професійної перепідготовки керівників ЗДО.

Ключові слова: управління, педагогічні інновації, процеси, заклади дошкільної освіти, програма, удосконалення.

Актуальною проблемою сьогодення є забезпечення морального розвитку особистості, формування, вдосконалення основних моральних норм, правил поведінки дітей та молоді, що неможливе без ефективного управління інноваційними процесами в дошкільних навчальних закладах.

На думку Л. Маркової, інновації, які мають особливе значення для реформації освіти, стали своєрідною «педагогічною модою», через ефект соціальної дифузії мають тенденцію до втрати своєї суті [1, с. 156]. Необхідне теоретичне забезпечення змістовної причини процесу.

Ми розділяємо думку сучасного вченого Л. Ващенко про те, що «педагогічні новації – нові ідеї в педагогіці, зорієнтовані на зміни різних структурних систем і компонентів освіти. Педагогічні інновації – процес залучення до педагогічної практики освітніх технологій, у результаті яких підвищуються показники досягнень ... Дане поняття має сумарний характер і складається з двох форм: власне ідеї та самого процесу реалізації педагогічної новації» [2, с. 25]. Отже, ядром, смисловим центром, «концептом» інновації є ідея. Її джерело – дослідницька діяльність ученого-педагога або пошукова практика педагога, керівника, педагогічного колективу.

Встановлено, що інновація, у т. ч. й педагогічна та освітня, за своєю структурою має такі елементи: ядро (ідея), джерело (експеримент), носій (творча особливість). Ідеї, що створюють освітню інновацію, багатопланові, вони можуть розповсюджуватись на психолого-педагогічний, науково-виробничий та соціально-економічний складник освітньої діяльності.

Інноваційна освітня діяльність, на думку Г.В. Єльнікової – це процес внесення якісно нових елементів в освіту. Як правило, цей вид діяльності характеризується вищим ступенем творчості учасників освітнього процесу [3, с. 155]. Структура поняття «інноваційна освітня діяльність» є багатокомпонентною і визначається філософським, мотиваційним, креативним, операційним та рефлексивним компонентами [4, с. 98]. Однак, слід відмітити, що кожний з компонентів для його реалізації потребує додаткових інтелектуальних та матеріальних зусиль.

Слід зазначити, що сучасні процеси розробки та впровадження педагогічних інновацій потребують усвідомлення відповідальності, передусім тому, що ми не знаємо їхніх наслідків, тобто не знаємо, яким чином інновації, експерименти проявляться в майбутньому у вихованців, які пройшли через них.

У науці дуже важливим є питання класифікації інновацій, але на даний час не існує однієї загальновизнаної класифікації. Як виявляє Л. Даниленко більшість інновацій (56 %) вносять суттєві зміни у навчальний процес; у виховний процес – 38 %; в управлінський процес – лише 6 %; переважно ці інновації мають форму інноваційних технологій [5, с. 268]. Управління інноваційними процесами в ЗДО ґрунтується на провідних принципах сучасної інноваційної освіти, а саме: принципах демократизації і гуманітаризації, єдності загальнолюдського і національного, розвивально-виховного характеру навчання, співтворчості, диференціації та індивідуалізації. Слід зазначити, що виокремлюють два підходи до вивчення структури управління інноваційними процесами: предметно-феноменологічний або предметно-технологічний мікрорівень нововведення, за яким структура інноваційного процесу ділиться на такі складники: стадії, етапи, цикли, а також аналізується його змістовний аспект та макрорівень, на якому розглядається взаємодія окремих нововведень, визначається їхня діалектика: особливості поєднання, конкуренція, наступна зміна. Управління інноваційними процесами має циклічний характер і завжди орієнтоване на результат. [6, с. 85].

Таким чином, у втілення системи управління інноваційними процесами в ДНЗ покладені інтеграційні властивості управлінської діяльності (демократичність, гуманність, ситуативність). Такого роду управлінська діяльність базується: на довірі між усіма суб'єктами навчально-виховного процесу; на глибокому переконанні у спільних цінностях; на індивідуалізації управлінської діяльності (суб'єкт управління певною мірою сам обирає аспект своєї діяльності, який здається йому більш цікавим і водночас доступним для виконання); на зростанні управлінської культури; на максимальному делегуванні повноважень, аж до найнижчих виконавців; на заохоченні обґрунтованої незгоди як одному із способів розвитку в людях індивідуальності; на заохоченні горизонтальних зв'язків між учасниками освітньої діяльності тощо.

Аналіз теоретичних і практичних розробок у галузі управління інноваційними процесами в дошкільних навчальних закладах дозволив встановити існуючі суперечності: між потребою суспільства у прискореному переході на впровадження інновацій у сферу освіти й недостатньою розробленістю теоретичних, методичних та технологічних основ інноваційних процесів; між об'єктивною необхідністю впровадження в управління дошкільною освітою складника управління інноваційними процесами та існуючою практикою управління, що базується на традиційних основах. Актуальність та необхідність подолання означених суперечностей потребує розв'язання багатьох проблем, у т. ч. й проблеми нашого дослідження на тему «Удосконалення управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти».

Метою педагогічного дослідження було теоретично обґрунтувати, розробити та частково впровадити комплексно-цільову програму вдосконалення управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти та перевірити ефективність впровадження програми.

Матеріали та методи дослідження. Для проектування комплексно-цільової програми було створено 2 творчі групи у закладі дошкільної освіти № 122 м. Харкова. До складу першої творчої групи увійшли представники адміністрації, педагогічного та батьківського колективів. Друга творча група була створена з метою забезпечення умов ефективної реалізації комплексно-цільової програми, аналізу, контролю та корегування процесу управління інноваційними процесами на кожному з етапів. Часткове впровадження комплексно-цільової програми було виконане на базі ЗДО.

Основними методами дослідження стали: *теоретичні* – ознайомлення та аналіз законодавчих і нормативних актів держави, наукової та педагогічної літератури з проблеми дослідження; синтез, порівняння, класифікація, аргументація, узагальнення та систематизація опрацьованого матеріалу; *емпіричні* – відбір літератури, опис та систематизація матеріалів, спостереження, тестування, анкетування, опитування. Для експертної оцінки

запропонованої нами програми використано метод педагогічної експертизи. Результати дослідження оброблялися параметричними та непараметричними методами математичної статистики з коефіцієнтом достовірності $P < 0,05$.

Результати дослідження. Аналіз діяльності творчих груп дозволив визначити комплекс організаційних умов впровадження цієї програми: інформаційних, правових, соціально-психологічних, організаційно-педагогічних, фінансово-економічних.

Вважаємо, що наявність критеріального апарату, дозволило оцінити можливість досягнення запланованих цілей та результатів. Критерії розкриваються через систему конкретних показників. Для експертизи комплексно-цільової програми нами були сформовані наступні критерії та показники:

1. Критерій актуальності. Показники: оптимізація інноваційної діяльності в ЗДО; формування нових знань та вмінь інноваційної діяльності; розвиток творчих та інтелектуальних здібностей вихователів.

2. Критерій інноваційності. Показники: інноваційна діяльність розглядається як систематичне явище; підтримка адміністрацією творчих ініціатив; участь батьків в інноваційній діяльності ЗДО.

3. Критерій продуктивності. Показники: цілеспрямованість управління процесом впровадження інноваційної діяльності керівника в ЗДО; утвердження серед працівників переконання у необхідності використання інноваційної діяльності; ступінь засвоєння інноваційних знань, інноваційної культури.

4. Критерій системності та впорядкованості інноваційної діяльності. Показники: мотивація та стимулювання педагогів до інноваційної діяльності; оцінка стану інноваційної діяльності; формулювання проблем та визнання шляхів їхнього розв'язання; теоретична і методична підготовка педагогів до роботи в інноваційному режимі.

5. Критерій демократичності та психологічного супроводу. Показники: розвиток «почуття власності» педагогів на знання про інновації; створення

сприятливого психологічного клімату; наявність співробітництва, гласність в діях.

6. Критерій оптимальності. Показники: залучення матеріально-технічних, фінансових ресурсів ЗДО; достатність часу для реалізації програми; врахування умов ЗДО та проблем їх динаміки та тенденції розвитку.

7. Критерій рефлексивності. Показники: самоаналіз інноваційної діяльності керівника; самоаналіз інноваційної діяльності педагогів; система консультативної роботи для батьків та співпраці з батьками вихованців.

8. Критерій особистісної результативності. Показники: динаміка розвитку інноваційної культури керівника; динаміка розвитку інноваційної культури педагогів; динаміка розвитку інноваційної культури закладу.

Слід зазначити, що обрані критерії вважаємо найбільш важливими саме у вирішенні проблеми управління інноваційними процесами в ЗДО. В основі відбору критеріїв оцінювання комплексно-цільової програми лежить мета досягнення максимально позитивного результату впровадження програми, тому обрані критерії вважаємо найбільш важливими саме у вирішенні проблеми управління інноваційними процесами в ЗДО.

Експертні оцінки виставляються за чотирьох бальною шкалою:

0 – балів (показник відсутній); 1 – бали (показник недостатньо виражений); 2 – бали (показник достатньо виражений); 3 – бали (показник виражений оптимально).

Загальна експертна оцінка комплексно-цільової програми обчислюється за формулою: $K = (1 / 9) (\sum K_i)$, ($K \leq 1$), де

K – показник загального рівня комплексно-цільової програми,

K_i – показник реалізації кожного окремого критерію, $i = 1, 2, \dots, 9$.

Результати протоколів, які заповнили члени експертної групи, що обчислюються за вказаною формулою та заносяться до узагальнюючих протоколів експертизи, відображені в табл.1.

Таблиця 1.

Узагальнені результати експертизи

Критерії експертизи	Експерт 1		Експерт 2		Експерт 3		Експерт 4		Середні показники
	у балах	коефіцієнт	у балах	коефіцієнт	у балах	коефіцієнт	у балах	коефіцієнт	у коефіцієнтах
К 1	6	0,67	8	0,89	8	0,89	8	0,89	0,83
К 2	8	0,89	9	1,0	7	0,78	9	1,0	0,92
К 3	7	0,78	8	0,89	8	0,89	7	0,78	0,83
К4	10	0,83	10	0,83	10	0,83	7	0,58	0,77
К5	9	1,0	8	0,89	8	0,89	8	0,89	0,92
К6	6	0,66	8	0,89	7	0,78	7	0,78	0,77
К 7	8	0,89	8	0,89	8	0,89	8	0,89	0,89
К 8	8	0,89	6	0,67	8	0,89	9	1,0	0,86
Загальна експертна оцінка	62	6,61	57	6,95	64	6,84	63	6,81	0,84

На етапі часткового впровадження комплексно-цільової програми в управління інноваційними процесами в ЗДО доцільно визначити її якість відповідно до отриманих результатів роботи експертної групи. Для цього скористаємося заздалегідь розробленою шкалою:

$0 < K < 0,49$ – незадовільний рівень,

$0,5 < K < 0,64$ – критичний рівень,

$0,65 < K < 0,79$ – допустимий рівень,

$0,8 < K < 0,94$ – достатній рівень,

$0,95 < K < 1,0$ – оптимальний рівень.

Експертна група отримала наступні результати, які відповідають рівню вираження кожного критерію оцінювання програми:

$K1 = K \text{ актуальності} = 0,83$ (достатній рівень);

$K2 = K \text{ інноваційності} = 0,92$ (достатній рівень);

$K3 = K \text{ продуктивності} = 0,83$ (достатній рівень);

$K4 = K \text{ системності} = 0,77$ (допустимий рівень);

$K5 = K \text{ демократичності} = 0,92$ (достатній рівень);

$K6 = K \text{ оптимальності} = 0,77$ (допустимий рівень);

$K7 = K \text{ рефлексивності} = 0,89$ (достатній рівень);

$K8 = K \text{ результативності} = 0,86$ (достатній рівень).

Отримані результати роботи експертної групи свідчать про позитивну оцінку розробки комплексно-цільової програми «Управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти», коефіцієнт $K=0,84$ свідчить про достатній рівень розробки та ефективності часткового впровадження продукту даної магістерської роботи. Експерти відзначили основні позитивні результати: цілісний та системний характер програми, охоплення інноваційними процесами усіх ланок управлінської та педагогічної діяльності, залучення різних суб'єктів до впровадження інноваційних процесів у ЗДО: управлінців, педагогів, вихованців, їхніх батьків.

Однак, група експертів відмітила, що означена комплексно-цільова програма «Управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти» має й свої недоліки, як-от: перевантаженість заходами методичного характеру та контрольною діяльністю з одночасним збідненням заходів практичного характеру; слабе залучення вихованців у впровадженні інноваційних процесів або недостатня робота з опису їхньої діяльності у програмі.

Аналіз результатів визначення прогнозованої якості комплексно-цільової програми «Управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти» експертною групою дає підставу для ствердження, що програма є своєчасною та доцільною й такою, за якою можна працювати на достатньому рівні з впровадження інноваційних процесів, але для її реалізації необхідно забезпечити комплекс відповідних умов.

З урахуванням виявлених теоретичних та практичних особливостей комплексно-цільової програми «Управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти» висновки експертної групи стосовно її ефективності, нами були сформульовані методичні рекомендації, які допоможуть більш ефективно

застосувати дану програму для розроблення аналогічних інноваційних продуктів у інших ЗДО та позитивно вплинуть на підвищення рівня управління інноваційними процесами.

На основі аналізу особливостей управління інноваційними процесами в ЗДО та виявлених недоліків у цьому процесі, була розроблена комплексно-цільова програма «Управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти». Мета і завдання такої програми полягають у тому, щоб: ознайомити всіх суб'єктів управління з основними закономірностями й умовами розвитку ЗДО; популяризувати й пояснити результати управлінських нововведень; формувати потребу в управлінських знаннях, бажання використовувати їх у своїй діяльності; знайомити учасників управлінської діяльності з основами самопізнання і самореалізації; забезпечити умови та високий рівень управління інноваційними процесами.

Таким чином, створена у дослідженні комплексно-цільова програма та рекомендації щодо її часткового впровадження може бути використана іншими дошкільними навчальними закладами, а також у професійній підготовці майбутніх управлінців, викладачами та студентами у навчально-виховному процесі вищих навчальних педагогічних та інженерно-педагогічних закладів і науково-педагогічними працівниками, аспірантами, магістрантами у науково-пошуковій діяльності.

Висновки: Найбільш сприятливі умови для реалізації нововведень утворюються в ЗДО, де відбувається цілеспрямована реалізація науково-обґрунтованої, оригінальної концепції, що формує специфічну культуру дошкільного навчального закладу. Одним із специфічних видів управлінської діяльності є управління інноваційними процесами ЗДО, під якими розуміємо зумовлений потребою прогресивний комплексний процес розвитку педагогічних інновацій, що призводить до зміни інноваційного середовища та інноваційного потенціалу.

Підтверджено, що управління інноваційними процесами у ЗДО за своїм змістом має ряд загальних етапів, сукупність яких утворює інноваційний цикл.

Адміністрація використовує різні методи та засоби управління інноваціями, але вони здебільшого обираються ними емпірично без належного наукового обґрунтування.

У дошкільному навчальному закладі займаються впровадженням інноваційних процесів, але не існує цілісної програми управління ними, що знижує ефективність використання інновацій. З метою удосконалення управління інноваціями було розроблено комплексно-цільова програма «Управління інноваційними процесами в закладі дошкільної освіти», яка спрямована на формування готовності педагогів та інших учасників педагогічної діяльності до інноваційної діяльності.

Встановлені позитивні результати розробки та впровадження програми, але разом з тим, були виявлені недоліки, як-от: перевантаженість заходами методичного характеру та контрольною діяльністю з одночасним збідненням заходів практичного характеру; слабе залучення вихованців у впровадженні інноваційних процесів або недостатня робота з опису їхньої діяльності у програмі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Маркова С. Теоретичні аспекти формування інноваційно-інвестиційної діяльності / С. Маркова, А. Череп // Інноваційна економіка. – 2011. – № 5. – С. 154–158.
2. Ващенко Л.М. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: автореф.... д-ра пед. наук. «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Л.М. Ващенко. – К., 2008. – 40 с.
3. Єльнікова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні: Монографія / Г.В. Єльнікова. – К.: ДАККО, 1999. – 303 с.
4. Даниленко Л.І. Умови забезпечення інноваційної діяльності в навчально-виховних закладах освіти / Л.І. Даниленко // Педагогічні інновації:

ідеї реалії, перспектива: Матеріали II Всеукраїнської конференції (20-21 жовтня) 1998 р. – Суми: ВВП «Мрія-1» ЛТД, 1998. – С. 96-99.

5. Даниленко Л.І. Специфіка управління інноваційною діяльністю середнього закладу освіти / Л.І. Даниленко // Управління національною освітою в умовах становлення і розвитку української держави: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-30 жовтня 1998 р.) – К.: Правда Ярославичів, 1998. – С. 267-269.

6. Крутій К.Л. Інноваційна діяльність у сучасному дошкільному навчальному закладі: методичний аспект / К.Л. Крутій, Н.В. Маковецька. – Запоріжжя: Тов. «ЛПС» ЛТД, 2004. – 128 с.